

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2ObdoV/3/2025
Identifikačné číslo spisu: 7011200848
Dátum vydania rozhodnutia: 17.03.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Andrea Moravčíková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:7011200848.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Andrey Moravčíkovej, PhD., a členiek JUDr. Kataríny Pramukovej, JUDr. Lenky Praženkovej, JUDr. Ivany Nemčekovej a JUDr. Jaroslavy Fúrovej v spore žalobcov: 2/ H. Y., nar. XX.X.XXXX, bytom ul. C. (H. Y. vstúpila do práv žalobcu 1/ ako dedička) 3/ E. Y., nar. XX.XX.XXXX, bytom R., 4/ H. R., nar. X.X.XXXX, bytom A., všetci zastúpení JUDr. Jurajom Birošom, advokátom, Rázusova 1, Košice, proti žalovaným 1/ Správcovská a poradenská, k.s., Duchnovičovo námestie 1, Prešov, adresa kancelárie Žižkova 6, Košice, IČO: 48 143 448, SKP úpadcu Miroslav Sobol' - SaS Slovensko, Krmanova 10, Košice, IČO: 10 690 450, 2/ E. E., nar. XX.X.XXXX, bytom P., zastúpený Mgr. Pavlom Horovčákom, advokátom, Hroncova 3, Košice, za účasti intervenienta na strane žalovaných Ing. H. J., nar. XX.X.XXXX, bytom R., zastúpeného Legal s.r.o., Vájanského 348/12, Lutilla, IČO: 47 248 726, v konaní o vyslovenie neplatnosti uzavretých zmlúv, vedenom na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 1Cbi/2/2011, na dovolanie intervenienta na strane žalovaných proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Obo/34/2016 zo dňa 29. novembra 2018, takto

rozhodol:

Na strane žalobcu 1/ Ing. O. Y., zomr. XX.X.XXXX, v konaní pokračuje so žalobcom 2/ H. Y., nar. XX.X.XXXX, bytom ul. C.

Dovolanie intervenienta na strane žalovaných o d m i e t a .

Žalobcovia m a j ú voči intervenientovi na strane žalovaných n á r o k na plnú náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „súd prvej inštancie“), rozsudkom zo dňa 22.6.2016, č. k. 1Cbi/2/2011-332, v prvom výroku rozhodol, že Zmluva o poskytnutí peňažných prostriedkov uzavretá medzi H. R. - SaS Slovensko, Krmanova 10, 040 01 Košice, IČO: 10 690 450, ako veriteľom a Ing. O. Y. - VMV - VAL - MART, Alexandra Dubčeka 9/14, Žiar nad Hronom, IČO: 11 928 921, r. č. XXXXXXX/XXX, H. Y., C., r. č. XXXXXXX/XXX, E. Y., R., r. č. XXXXXXX/XXX, H. R., A., r. č.

XXXXXX/XXX, ako dlžníkmi dňa 28.11.2001, je neplatná v čl. II., čl. III., čl. V. bode 6. Druhým výrokom v prevyšujúcej časti ohľadom tejto zmluvy žalobu zamietol. Tretím výrokom vyslovil, že Zmluva o poskytnutí peňažných prostriedkov uzavretá medzi H. R. - SaS Slovensko, Krmanova 10, 040 01 Košice, IČO: 10 690 450, ako veriteľom a Ing. O. Y. - VMV - VAL - MART, Alexandra Dubčeka 9/14, Žiar nad Hronom, IČO: 11 928 921, r. č. XXXXXX/XXX, H. Y., C., r. č. XXXXXX/XXX, ako dlžníkmi dňa 28.11.2001, je neplatná. Štvrtým výrokom vyslovil, že Zmluva o zabezpečení záväzku prevodom práva uzavretá medzi H. R. - SaS Slovensko, Krmanova 10, 040 01 Košice, IČO: 10 690 450, ako veriteľom a Ing. O. Y., C., r. č. XXXXXX/XXX, E. Y., R., r. č. XXXXXX/XXX, H. R., A., r. č. XXXXXX/XXX, ako dlžníkmi dňa 28.11.2001, je neplatná. Piatym výrokom vyslovil, že Zmluva o zabezpečení záväzku prevodom práva uzavretá medzi H. R. - SaS Slovensko, Krmanova 10, 040 01 Košice, IČO: 10 690 450, ako veriteľom a Ing. O. Y. - VMV - VAL - MART, Alexandra Dubčeka 9/14, Žiar nad Hronom, IČO: 11 928 921, r. č. XXXXXX/XXX, ako dlžníkom dňa 28.11.2001, je neplatná. Šiestym výrokom vyslovil neplatnosť Zmluvy o zabezpečení záväzku prevodom práva uzavretej medzi H. R. - SaS Slovensko, Krmanova 10, 040 01 Košice, IČO: 10 690 450, ako veriteľom a Ing. O. Y., C., r. č. XXXXXX/XXX, E. Y., R., r. č. XXXXXX/XXX, H. Y., C. r. č. XXXXXX/XXX, ako dlžníkmi dňa 28.11.2001. Posledným výrokom rozhodol, že o trovách konania bude rozhodnuté po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

2. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že žalobcovia 1/ a 2/ podanou žalobou žiadali, aby súd určil, že zmluvy uvedené vo výroku tohto rozsudku, sú neplatné. Žalobcovia 3/ a 4/, boli v čase podania žaloby vedľajšími účastníkmi (intervenientmi) na strane žalobcov. Žalobu žalobcovia odôvodnili skutočnosťou, že dané zmluvy boli uzavreté v tiesnivej finančnej situácii a sú v rozpore s dobrými mravmi, tiež zdôraznili, že boli uzavreté za nápadne nevýhodných podmienok s nadštandardným zabezpečením poskytnutých peňažných prostriedkov, finančným podhodnotením nehnuteľností zabezpečujúcich pohľadávku, pričom boli uzavreté 2 zmluvy - prvá, kde ako dlžníci vystupovali len žalobca 1/ a 2/ a druhá, kde ako dlžníci boli zároveň aj žalobcovia 3/ a 4/, pričom obe zmluvy boli s rovnakým dátumom uzavretia s tým, že bola poskytnutá len suma 1 mil. Sk (33 193,92 eur).

3. Uznesením zo dňa 11.6.2014, č. k. 1Cbi/2/2011-205, právoplatným dňa 19.08.2014, súd prvej inštancie pripustil do konania ako vedľajšieho účastníka (intervenienta) na strane žalovaných Ing. H. J..

4. Uznesením zo dňa 29.1.2016, č. k. 1Cbi/2/2011-263, právoplatným dňa 8.3.2016, súd prvej inštancie pripustil vstup ďalších účastníkov do konania na strane žalobcu (dovtedy v procesnom postavení vedľajších účastníkov), a to ako žalobcu 3/ E. Y. a žalobkyňu 4/ H. R..

5. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že na Okresnom súde Žiar nad Hronom prebieha pod sp. zn. 5C/56/08 konanie žalobcu Ing. J. proti žalovaným 1/ Ing. O. Y., 2/ H. Y., 3/ L. Y. a 4/ B. Y. o vypratanie bytu, ktorý bol predmetom Zmluvy o zabezpečovacom prevode práva (byt č. 14 na 1. poschodí obytného domu č. súp. XXX, č. vchodu 9 postavený na CKN parc. č. XXX, nachádzajúci sa v k. ú. B., na ul. C. zap. na LV XXXX), ktoré konanie je prerušené do právoplatného skončenia tohto konania.

6. Podľa súdu prvej inštancie pred samotným posúdením platnosti zmlúv bolo potrebné vyriešiť, či žalobcovia majú na určovacej žalobe naliehavý právny záujem podľa ust. § 80 písm. c) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej aj „OSP“), pričom uzavrel, že žalobcovia naliehavý právny záujem na žalovaných určeníach majú, keďže je daný existenciou aktuálneho stavu právnej objektívnej neistoty, ktorým je ohrozenie ich právneho postavenia, a to predovšetkým neistoty v rozsahu plnenia žalobcov v prospech žalovaného 2/, na ktorého bola pohľadávka žalovaného 1/ postúpená.

7. V ďalšom sa súd prvej inštancie zaoberal právnou kvalifikáciou uzavretých zmlúv o poskytnutí peňažných prostriedkov, označených ako zmluvy uzavreté podľa § 269 ods. 2 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník (ďalej aj „ObZ“), t. j. ako nepomenované zmluvy. Dospel k záveru, že dané zmluvy sú zmluvami o pôžičke podľa ust. § 657 a nasl. zákona č. 40/1964. Zb. Občiansky zákonník (ďalej aj „OZ“). Dodal, že uzavreté zmluvy nie sú zmluvami o úvere podľa § 497 a nasl. ObZ, pretože veriteľ poskytol dlžníkom peňažné prostriedky bez toho, aby ho títo o to požiadali po uzavretí zmluvy, teda

zmluvy mali reálny charakter plnenia, keď veriteľ poskytol peňažné prostriedky hneď po podpise zmluvy (čo napokon bolo v zmluve aj dojednané), čo znemožňuje aplikáciu § 497 a nasl. ObZ.

8. Súd prvej inštancie uzavrel, že zmluva uvedená v treťom výroku rozhodnutia (uzavretá so žalobcami 3/ a 4/) je absolútne neplatná podľa § 39 OZ, keďže v tomto prípade k odovzdaniu peňažných prostriedkov reálne nedošlo. V prípade zmluvy uvedenej v prvom výroku konštatoval neplatnosť čl. II, čl. III a čl. V. bodu 6 zmluvy, a to podľa § 41 OZ pre ich rozpor s dobrými mravmi. Ohľadom čl. II. zmluvy (splatnosť) konštatoval, že je v rozpore s dobrými mravmi, pretože je koncipovaný výslovne jednostranne v neprospech žalobcov, zneužívajúc postavenie žalobcov pri poskytovaní pôžičky. K čl. III. upravujúcim úročenie poskytnutých peňažných prostriedkov uviedol, že dojednané úroky odporujú uznávaným pravidlám správania, mravným zásadám a pravidlám slušnosti, sú teda v rozpore s dobrými mravmi, a to s prihliadnutím na skutočnosť, že obvyklé úrokové sadzby uplatňované bankami pri poskytovaní úverov boli v roku 2001 cca 9,2 % ročne. Dohodnutá výška úrokov (72,2 % ročne) takmer 7x presahuje obvyklú úrokovú mieru, preto ide o dojednanie v rozpore s dobrými mravmi a podľa § 39 OZ je neplatné. K čl. V. bod 6 umožňujúcemu veriteľovi kedykoľvek bez udania dôvodu zmluvu vypovedať, konštatoval tiež rozpor s dobrými mravmi, pretože spôsobuje značnú nerovnováhu zmluvných strán a zvyhodňuje veriteľa.

9. Keďže dôvod neplatnosti sa týkal len vyššie uvedených ustanovení uzavretej zmluvy, ktoré je možné oddeliť, súd vyslovil len ich neplatnosť s tým, že v prevyšujúcej časti žalobu zamietol.

10. K zmluvám o zabezpečovacom prevode práva súd uviedol, že tieto posudzoval podľa právnej úpravy Občianskeho zákonníka, platnej a účinnej ku dňu ich uzavretia, keďže zák. č. 568/2007 Z. z. zaviedol novú úpravu zabezpečovacieho prevodu práva. Ďalej uviedol, že pohľadávka veriteľa bola zabezpečená tromi zmluvami o zabezpečovacom prevode práva, kde hodnota predmetov zabezpečenia niekoľkonásobne prevyšovala hodnotu zabezpečenej pohľadávky. Podľa súdu prvej inštancie je neprijateľné, aby dlžník, ktorému bola poskytnutá pôžička vo výške 33 193,92 eur (1 mil. Sk), v dôsledku zmlúv o zabezpečovacích prevodoch práva prišiel o byt, dom, auto a bol postihnutý exekúciou na základe právoplatného zmenkového platobného rozkazu.

11. Súd vyslovil neplatnosť všetkých zmlúv o zabezpečovacích prevodoch práva ako celku (nie iba vyššie uvedených jednotlivých ustanovení), pretože čiastočnú neplatnosť nie je možné vysloviť, ak sa dôvod neplatnosti týka podstatnej náležitosti právneho úkonu, v takomto prípade bude neplatný právny úkon ako celok. Vyslovením absolútnej neplatnosti zmluvy o poskytnutí finančných prostriedkov v jej čl. II., čl. III., čl. V. bodu 6, podľa súdu prvej inštancie nemajú zmluvy o zabezpečovacích prevodoch práva svoje opodstatnenie, keďže z ich obsahu je zrejmé, že podstatnú náležitosť - zabezpečiť záväzok, len simulujú.

12. S ohľadom na vyššie uvedené dôvody dospel súd prvej inštancie k záveru, že nebolo možné odoprieť žalobcom poskytnutie právnej ochrany, pretože rozhodnutím o žalobe sa odstránil stav ich právnej neistoty, spočívajúci v otázke rozsahu ich záväzkov voči žalovaným a toto rozhodnutie môže byť podkladom pre ďalšie riešenie prípadných sporov vzniknutých v súvislosti s uvedenými zmluvami. Súd prvej inštancie preto vyslovil neplatnosť jednotlivých zmlúv vo vzťahu ku všetkým účastníkom konania, pretože týmto rozhodnutím sú dotknuté aj ich práva a ovplyvňujú aj ich právne postavenie.

13. Na záver uviedol, že svojím rozhodnutím neznevýhodnil veriteľa (resp. jeho právneho nástupcu), pretože tento má právo domáhať sa vrátenia pôžičky (resp. jej nesplatennej časti) a úrokov z omeškania, ale len v zákonnej výške. Ako nedôvodnú vyhodnotil námietku premlčania vznesenú žalovaným 1/, pretože právo dovolať sa absolútnej neplatnosti právneho úkonu sa nepremlčuje, keďže z takého právneho úkonu nevzniknú žiadne následky.

14. O odvolaní žalovaného 2/ a intervenienta na strane žalovaných, rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „odvolací súd“) rozsudkom sp. zn. 2Obo/34/2016 zo dňa 29.11.2018 tak, že výrokom I. napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Druhým výrokom rozhodol, že

žalobcovia 1/ až 4/ majú právo na náhradu trov odvolacieho konania.

15. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplynulo, že tento sa stotožnil so závermi súdu prvej inštancie o preukázaní existencie naliehavého právneho záujmu žalobcov na požadovanom určení, právnej kvalifikácii uzavretých zmlúv o poskytnutí peňažných prostriedkov ako zmlúv o pôžičkách a konštatovaní ich absolútnej neplatnosti spolu s neplatnosťou zmlúv o zabezpečovacích prevodoch práva, ako aj s dôvodmi uvedenými v záveroch a argumentoch súdu prvej inštancie.

16. Odvolací súd uviedol, že pre vyslovenie absolútnej neplatnosti zmlúv podľa ustanovenia § 39 OZ, je irelevantné, podľa akého zákonníka sa vzťahy obsiahnuté v zmluvách spravujú, pretože inštitút neplatnosti zmlúv ako právnych úkonov, je zakotvený v Občianskom zákonníku aj pre zmluvy, ktoré by inak mohli byť uzatvorené podľa Obchodného zákonníka. Dodal, že nebolo zo strany súdu prvej inštancie potrebné vykonať dokazovanie k uzatvoreniu zmlúv v tiesni, pretože konajúci súd pri svojom rozhodovaní posudzoval žalobou napadnuté zmluvy z iných právnych dôvodov, a to ich neplatnosti pre rozpor so zákonom a dobrými mravmi. K odvolacej námietke ohľadne synalagmatického charakteru napadnutých zmlúv, uviedol, že v prípade výrokov upravujúcich protiplnenie, je potrebné viesť súdne konanie na základe žaloby na plnenie, a nie žaloby na určenie, ako je tomu v tomto prípade.

17. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia, a to aj v časti týkajúcej sa stanovenia všeobecnej hodnoty zabezpečovaných nehnuteľností, odvolací súd poukázal na skutočnosť, že hodnotu dotknutých nehnuteľností prvoinštančný súd odvodil zo znaleckých posudkov a takýto postup súdu prvej inštancie nemožno považovať za taký, ktorým by bola odvolateľom prípadne ostatným stranám sporu, spôsobená ujma spočívajúca v porušení práva na spravodlivý proces. Odvolaciu námietku, podľa ktorej sa súd nemal riadiť pri určení všeobecnej hodnoty zabezpečených nehnuteľností znaleckým posudkom, ale súhlasnými prejavmi zmluvných strán, preto vyhodnotil ako nedôvodnú.

18. Ďalej uviedol, že intervenient v tejto súvislosti vo svojom odvolaní do spisu doložil kópiu kúpnej zmluvy zo dňa 31.10.2003, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva k bytu v k. ú. B., o rozlohe podlahovej plochy 110 m², t. j. o 16 m² viac ako je byt žalobcov, tento byt sa nachádza v najužšom centre mesta, na rozdiel od bytu žalobcov, pričom tento byt bol predávaný za cenu 338 759 Sk, t. j. za cenu o 61 241 Sk nižšiu, ako bol ocenený byt žalobcov. Na preukázanie jeho tvrdenia o skutočnej hodnote zabezpečeného bytu, intervenient poukázal aj na predaje ďalších bytov v období rokov 2001 až 2004, v totožnej lokalite alebo obdobnej veľkosti, v centre mesta Žiar nad Hronom. Odvolací súd zdôraznil, že zákon pripúšťa nové skutočnosti alebo dôkazy v odvolacom konaní iba v obmedzenom rozsahu, s poukazom na § 205a OSP (resp. v § 366 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok; ďalej aj „CSP“). Strana sporu preto zásadne nemôže uplatniť v odvolacom konaní tie dôkazy a skutočnosti, ktoré mohla uplatniť, ale neurobila tak v základnom konaní pred súdom prvej inštancie. Keďže išlo o nový dôkaz a nové skutočnosti, na ktoré po poučení súdom prvej inštancie nebolo možné v odvolacom konaní prihliadať, s predmetným dôkazom, ako aj ďalšími skutočnosťami sa odvolací súd nemohol zaoberať. Ďalej uviedol, že rovnaké závery platia aj pre námietku intervenienta na strane žalovaných, že dotknutú nehnuteľnosť nadobudol v dobrej viere, s dôrazom na skutočnosť, že takúto námietku neuplatnil v konaní pred súdom prvej inštancie.

19. K námietke odvolateľov, týkajúcej sa zlého označenia žalovaného 3/ tak, ako bol uvedený v žalobe, ako aj nevykonateľnosti napadnutých výrokov súdu prvej inštancie z dôvodu nedostatočnej identifikácie zmlúv, odvolací súd poukázal na pripustenie žalobcov 3/ a 4/ do konania uznesením súdu. K nedostatočnej identifikácii zmlúv uvedených v napadnutých výrokoch rozhodnutia súdu prvej inštancie, odvolací súd uviedol, že vo výrokoch napadnutého rozsudku sú jednotlivé zmluvy, ktoré boli predmetom žaloby, dostatočne identifikované ich označením a zmluvnými stranami, ktoré ich uzavreli s uvedením dátumu, kedy došlo k ich uzavretiu. Obe takto uvedené námietky, týkajúce sa formálnych nedostatkov napadnutého rozsudku, vyhodnotil ako nedôvodné.

20. Ako neopodstatnenú vyhodnotil odvolací súd aj námietku nevypočutia žalobcov pred súdom prvej inštancie, čím mal súd prvej inštancie znemožniť, aby žalovaný 2/ uskutočňoval jemu patriace procesné

práva, a to právo klásť otázky a právo zaujať stanovisko k výpovedi týchto žalobcov. Odvolací súd zo spisu zistil, že tieto strany sporu boli v postavení vedľajších účastníkov na strane žalobcov (intervenientov), vypočutí na pojednávaní dňa 3.6.2015, ktorého pojednávania sa zúčastnil aj právny zástupca žalovaného 2/. Ich opätovné vypočutie tak nebolo potrebné.

21. Na záver odvolací súd uviedol, že odvolacie dôvody intervenienta na strane žalovaných a tiež aj žalovaného 2/ sú nedôvodné. O trovách odvolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 262 a § 255 ods. 1 CSP.

22. Proti rozsudku odvolacieho súdu v celom rozsahu podal intervenient na strane žalovaných (ďalej aj „dovolateľ“), v zákonom stanovenej lehote dovolanie, vyvodzujúc jeho prípustnosť z § 420 písm. b) CSP a zároveň z § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Dovolateľ navrhol Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“), aby zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Zároveň navrhol dovolaciemu súdu odklad právoplatnosti a vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle ust. § 444 CSP z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

23. K existencii vady podľa ust. § 420 písm. b) CSP uviedol, že po doručení rozhodnutia odvolacieho súdu zistil, že žalobca 1/ dňa 18.7.2018 zomrel, t. j. pred rozhodnutím odvolacieho súdu o veci samej, majúc za to, že v čase rozhodnutia odvolacieho súdu neboli naplnené procesné podmienky konania v takej miere, aby súd mohol vyhlásiť napadnuté rozhodnutie, čo považuje za vadu konania.

24. Vo vzťahu k námietkam, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci podľa ust. § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľ uviedol, že odvolací súd pochybil, pokiaľ potvrdil správnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie vo vzťahu k výroku I. rozhodnutia. Dovolateľ mal za to, že uvedené rozhodnutie odvolacieho súdu je arbitrárne, a zároveň arbitrárne je aj rozhodnutie súdu prvej inštancie.

25. Uviedol, že vo vzťahu k čl. II. bod 1 Zmluvy o poskytnutí peňažných prostriedkov odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie určil dohodu o lehote splatnosti podľa čl. II. bod 1 za neplatnú, pričom svoj postup odôvodnil tým, že daná podmienka je zjavne nevýhodná, koncipovaná s cieľom navyšovania úročenia poskytovaných peňažných prostriedkov. Tvrdí, že samotná doba splatnosti sama o sebe ani v súvislosti s ostatnými dojednaniami nemôže znamenať nevýhodnú podmienku. Mal za to, že ani jedna zo zmluvných strán nemohla túto náležitosť zmluvy zneužiť v neprospech druhej strany, po uzavretí zmluvy o poskytnutí peňažných prostriedkov.

26. Ďalej namietal, že odvolací súd nevysvetlil, z akých dôvodov považuje rozhodnutie súdu prvej inštancie vo vzťahu k určeniu neplatnosti dohody o výške úroku do splatnosti pohľadávky za nevýhodnú podmienku, rovnako ako námietku, že následné zvyšovanie sadzby úrokov je podmienené výslovne neplnením základnej povinnosti žalobcov - vrátiť peňažné prostriedky v dojednanej dobe, teda plniť riadne a včas. Odvolací súd sa tiež nemal vysporiadať s námietkou o rozdielnej povahe úrokov v zmluve podľa čl. III. bod 1 a sankčných úrokov podľa čl. III. bod 2 a 3, majúc za to, že údaj o sadzbe úrokov vo výške 72 % ročne je výsledkom arbitrárnej interpretácie listinného dôkazu zo strany súdu prvej inštancie a zo strany odvolacieho súdu došlo k potvrdeniu tohto nesprávneho postupu.

27. Podľa dovolateľa arbitrárnosť rozhodnutia odvolacieho súdu je zrejماً aj vo vzťahu k údaju o obvyklých úrokových sadzbách uplatňovaných bankami pri poskytovaní úverov v čase uzavretia zmluvy o poskytnutí peňažných prostriedkov, ktorú hodnotu použil súd prvej inštancie v rámci svojho odôvodnenia a odvolací súd správnosť tohto záveru bez bližšieho vysvetlenia potvrdil. Ak odvolací súd akceptoval uvedený údaj, tak podľa dovolateľa akceptoval konanie súdu prvej inštancie, ktorý k uvedenej hodnote dospel, hoci nevykonal žiadny dôkaz, z ktorého by vyplýval.

28. Dovolateľ arbitrárnosť rozhodnutia odvolacieho súdu videl aj vo vzťahu k potvrdeniu správnosti výrokov 4 až 6 rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorými určil neplatnosť zmlúv o zabezpečovacom prevode vlastníckeho práva. Podľa dovolateľa odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie posudzoval zmluvy podľa právnej úpravy ku dňu ich uzavretia, na druhej strane však odvolací súd prijal závery súdu

prvej inštancie vo vzťahu k určeniu hodnoty nehnuteľnosti a nie k momentu uzavretia uvedených zmlúv, ale k momentu o 7 rokov neskôr, v zmysle znaleckých posudkov. Uviedol, že túto skutočnosť namietal v konaní pred súdom prvej inštancie ako aj pred odvolacím súdom, avšak súdy sa s uvedenou námietkou nevyriadali.

29. Záverom uviedol, že súd prvej inštancie uplatňoval pri posudzovaní neplatnosti všetkých zmlúv § 41 OZ v neskoršom znení. Podľa dovolateľa je zrejmé, že osobitne vo vzťahu k zmluvám o zabezpečovacom prevode vlastníckeho práva súd prvej inštancie poukázal na rozpor s dobrými mravmi samostatne pri každom dojednaní, ktoré považoval za rozporné s dobrými mravmi. Podľa dovolateľa ale súd neurčil neplatnosť zmlúv o zabezpečovacom prevode vlastníckeho práva ako celku z dôvodu údajnej simulácie podstatnej náležitosti - zabezpečiť záväzok, hoci nechal v platnosti záväzok, ktorý mali zabezpečiť.

30. K dovolaniu intervenienta na strane žalovaných sa vyjadril žalovaný 1/, ktorý sa stotožnil s jeho dovolaním v plnom rozsahu.

31. K dovolaniu intervenienta na strane žalovaných sa vyjadrili aj žalobcovia spoločným podaním, ktorým navrhli, aby dovolací súd zamietol dovolanie ako nedôvodné, pretože napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je správne a zákonné. Zároveň navrhli, aby dovolací súd priznal žalobcom náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

32. K vyjadreniu žalobcov sa vyjadril intervenient na strane žalovaných uvádzajúc, že závery žalobcov uvedené v ich vyjadrení sú nesprávne, pričom zotrváva na vyjadreniach uvedených v dovolaní.

33. Najvyšší súd Slovenskej republiky uvádza, že pred vydaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu došlo k úmrtiu žalobcu 1/ Ing. O. Y., ktorý dňa 18.7.2018 zomrel, preto rozhodol o pokračovaní v konaní o dovolaní, sledujúc právne nástupníctvo po zomrelom. Dedičské konanie po zomrelom viedla notárka Mgr. Andrea Galetová, so sídlom v Novej Bani. V uznesení sp. zn. 26D/65/2018, Dnot/146/2020, zo dňa 24.1.2024, notárka ako súdy komisár uviedla, že dedičia po poručiteľovi boli podľa § 189 CMP a § 463 - § 467 a § 469 a § 484 Občianskeho zákonníka upovedomení o svojom dedičskom práve, o možnosti dedičstvo odmietnuť a o náležitostiach a účinkoch odmietnutia dedičstva, o dedičskej nespôsobilosti a o započítaní na dedičský podiel. Deti poručiteľa do zápisnice o pojednávaní vyhlásili, že dedičstvo po poručiteľovi odmietajú, manželka poručiteľa dedičstvo neodmietla, vyhlásila, že je spôsobilá dediť. Ďalej uviedla, že nakoľko deti poručiteľa dedičstvo odmietli, súd podľa § 203 ods. 1 písm. a) CMP potvrdil nadobudnutie dedičstva po poručiteľovi jedinej zákonnej dedičke.

34. Podľa § 61 CSP, procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva.

35. Podľa § 63 ods. 1 CSP, ak strana zomrie počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončí, súd posúdi podľa povahy sporu, či má konanie zastaviť, alebo či v ňom môže pokračovať. V konaní súd pokračuje najmä vtedy, ak ide o majetkový spor. Súd rozhodne, že v konaní pokračuje s dedičmi strany, prípadne s tými, na ktorých podľa výsledku dedičského konania prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstve. (ods. 2) Ak to povaha sporu pripúšťa, môže sa v konaní pokračovať aj pred skončením konania o dedičstve. (ods. 3)

36. Podľa § 65 CSP, právny nástupca podľa § 63 a 64 prijíma stav konania ku dňu zániku procesnej subjektivity svojho predchodcu (ods. 1). Procesné lehoty sa zánikom procesnej subjektivity prerušujú. (ods. 2) Právnomu nástupcovi podľa odseku 1 začne plynúť nová procesná lehota doručením uznesenia podľa § 63 alebo § 64. (ods. 3)

37. Smrť žalobcu 1/ je objektívna právna skutočnosť, spôsobujúca zánik jeho spôsobilosti mať práva a povinnosti (§ 7 ods. 2 Občianskeho zákonníka), a tým aj stratu procesnej subjektivity (§ 61 CSP).

38. Dovolací súd preto predtým, ako mohol rozhodnúť o podanom dovolaní intervenienta na strane

žalovaných, musel pristúpiť k aplikácii § 63 CSP.

39. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd rozhodol tak, že v konaní bude pokračovať s jeho právnym nástupcom, t.j. manželkou, ktorá už v konaní vystupuje ako žalobca 2/.

40. Zároveň najvyšší súd uvádza, že rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 4K/64/2002 zo dňa 23.6.2023, došlo k zmene správcu konkurznej podstaty úpadcu H. R. - SaS Slovensko, miesto podnikania: Krmanova 10, Košice, IČO: 10 690 450, z dôvodu úmrtia pôvodného správcu konkurznej podstaty, preto Krajský súd v Košiciach ustanovil do funkcie nového správcu konkurznej podstaty spoločnosť Správcovská a poradenská, k. s., Žižkova 6, Košice - mestská časť JUH, s ktorým už konal dovolací súd ako so žalovaným 1/.

41. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“), ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podal včas dovolateľ zastúpený v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie intervenienta na strane žalovaných je potrebné odmietnuť ako dovolanie podané neoprávnenou osobou.

42. Podľa ust. § 424 CSP, dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.

43. Podľa § 425 CSP, dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77.

44. Podľa § 77 ods. 1 CSP, nerozlučné spoločenstvo je procesné spoločenstvo, v ktorom ide o také spoločné práva alebo povinnosti, že sa rozsudok musí vzťahovať na každého, kto vystupuje ako žalobca alebo žalovaný; procesný úkon jedného z nich platí i pre ostatných.

45. Podľa § 84 CSP, ak z osobitného predpisu vyplýva, že rozsudok je pre intervenienta záväzný, tvoria intervenient spolu so stranou, na ktorej vystupuje, nerozlučné spoločenstvo podľa § 77.

46. Dovolací súd predovšetkým poukazuje na to, že ustanovenie § 425 CSP priznáva právo podať dovolanie iba takému intervenientovi, ktorý je v postavení nerozlučného spoločníka. Intervenient, ktorý nemá postavenie nerozlučného spoločníka, toto právo nemá, a to ani v prípade, ak by strana, na ktorej vystupuje, s podaním dovolania súhlasila. Zároveň vychádzajúc z ustanovenia § 84 CSP, intervenient tvorí so stranou nerozlučné spoločenstvo v zmysle § 77 CSP vtedy, ak z osobitného predpisu vyplýva, že rozsudok je pre intervenienta záväzný. Záväznosť rozsudku upravuje Civilný sporový poriadok v ustanovení § 228 ods. 1, podľa ktorého výrok právoplatného rozsudku je záväzný pre strany a pre tých, ktorí sa stali právnymi nástupcami strán po právoplatnosti rozsudku, ak nie je ustanovené inak. Uvedené ustanovenie tak odkazuje na určité výnimky, kedy sa záväznosť rozsudku nevzťahuje len na strany konania, ale aj na iné subjekty, ktorými môže byť aj intervenient. Jedná sa napríklad o situáciu uvedenú v § 228 ods. 2 CSP, podľa ktorého výrok právoplatného rozsudku o určení vecného práva k nehnuteľnostiam alebo o určení neplatnosti dobrovoľnej dražby nehnuteľnosti je záväzný aj pre osobu, ktorej sa týka návrh na povolenie vkladu vecného práva k nehnuteľnosti, ak bol návrh podaný v čase, keď v katastri nehnuteľností bola zapísaná poznámka o súdnom konaní. Ďalšie takéto situácie vyplývajú z osobitných predpisov, ako napr. zo zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii, podľa ktorého rozsudok o určení popretej pohľadávky, je záväzný voči všetkým účastníkom konkurzného konania, či z Obchodného zákonníka, podľa ktorého rozsudok o určení neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia akciovej spoločnosti, je záväzný pre každého.

47. V danom konaní bolo predmetom konania posúdenie platnosti zmlúv uzatvorených medzi žalobcami a žalovanými, pričom časťou predmetu plnenia podľa zmluvy o zabezpečení záväzku prevodom práva uzavretej medzi úpadcom ako veriteľom a žalobcom 1/, 2/ ako dlžníkmi, ako jednej zo zmlúv, ktorých určenia neplatnosti sa žalobcovia domáhajú, je aj zabezpečovací prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnosti a spoluvlastnícky podiel vedený Správou katastra B. na liste vlastníctva č. XXXX ako:
- byt č. 9, I. poschodie, vchod č. 9 obytného domu, súp. č. XXX,

- spoluvlastnícky podiel o veľkosti 9402/133036-in na spoločných častiach a spoločných zariadeniach obytného domu súp. č. XXX,

- spoluvlastnícky podiel o veľkosti 9402/133036-in na pozemku - parc. č. M., zastavané plochy a nádvoria o výmere 549m², na ktorom sa nachádza obytný dom súp. č. XXX.

Uvedené nehnuteľnosti sú zapísané na liste vlastníctva s vyznačením vlastníctva intervenienta na strane žalovaných.

48. Posúdenie existencie nerozlučného spoločenstva je potrebné viazať na povahu hmotnoprávneho vzťahu, ktorý je predmetom konania. Nerozlučné spoločenstvo vzniká tam, kde ide o jeden a nedeliteľný právny vzťah, ktorého účastníkmi sú viaceré osoby, pričom rozhodnutie súdu sa musí nutne vzťahovať na všetkých jeho účastníkov. V konaniach o určenie neplatnosti zmluvy sú takýmito subjektmi zásadne účastníci právneho úkonu, ktorého platnosť je predmetom súdneho prieskumu.

49. V prejednávanej veci bolo predmetom konania určenie neplatnosti zmlúv uzavretých medzi žalobcami a žalovanými. Intervenient na strane žalovaných nebol účastníkom žiadnej z posudzovaných zmlúv, a teda nebol subjektom hmotnoprávneho vzťahu, o ktorého existencii a obsahu súd rozhodoval. Skutočnosť, že vlastnícke právo k nehnuteľnosti, ktorá bola predmetom zabezpečovacieho prevodu práva, bolo následne prevedené na intervenienta, zakladá len jeho odvodené (derivatívne) právne postavenie, ktoré je závislé od právneho postavenia žalovaných, nie však jeho účasť na pôvodnom právnom úkone. Rozhodnutie o neplatnosti zmluvy sa preto priamo týka práv a povinností účastníkov tejto zmluvy a vo vzťahu k intervenientovi ide len o nepriamy dopad vyplývajúci z jeho odvodeného nadobudnutia. Takýto nepriamy zásah do právneho postavenia však nezakladá nerozlučné spoločenstvo v zmysle § 77 CSP.

50. Dovolací súd sa zaoberal aj možnosťou vzniku nerozlučného spoločenstva podľa § 84 CSP, podľa ktorého intervenient tvorí so stranou nerozlučné spoločenstvo vtedy, ak z osobitného predpisu vyplýva, že rozsudok je pre neho záväzný. Záväznosť rozsudku je v Civilnom sporovom poriadku upravená v § 228 CSP, pričom výnimky z princípu záväznosti len pre strany konania sú viazané na osobitné prípady ustanovené zákonom. Rozhodnutie o určení neplatnosti zmluvy medzi konkrétnymi účastníkmi takýmto rozhodnutím nie je a nepôsobí voči tretím osobám erga omnes.

51. Keďže intervenient nebol účastníkom právneho úkonu, o ktorého neplatnosť ide, a jeho právne postavenie je len odvodené od postavenia žalovaných, nemožno dospieť k záveru, že spolu so žalovanými tvorí nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 CSP.

52. Vzhľadom na uvedené intervenient nebol osobou oprávnenou na podanie dovolania a dovolací súd preto jeho dovolanie ako podané neoprávnenou osobou, podľa ust. § 447 písm. b) CSP, odmietol.

53. Keďže dovolanie podala neoprávnená osoba, dovolací súd sa ďalšími dovolacími námietkami intervenienta na strane žalovaných nezaoberal, neskúmal ani prípustnosť a dôvodnosť podaného dovolania a nerozhodoval ani o návrhu dovolateľa na odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého uznesenia.

54. Žalobcovia boli v dovolacom konaní úspešní, preto im dovolací súd priznal voči intervenientovi na strane žalovaných, ktorý vyvolal dovolacie konanie, náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu. O výške náhrady trov dovolacieho konania rozhodne podľa § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

55. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 5 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.